

שיעורי חינוך

מראש הישיבה שליט"א

עצות פרקטיות והדרכה להורים, מלמדים, מחנכים ומחנכות

פרשת שלח
שנת תשפ"ז

גליון
קנ"ו

שיעורי חינוך

מאת ראש הישיבה שליט"א

- אמצעים פושלים -

מהי המטרה של האמצעים?

מאוד חשוב למחנכים לעשות מבצעים, כדי להכניס בילדים חשק ונעימות להיות טובים, וללמד ולהתפלל.

אבל במקביל צריכים לזכור יסוד חשוב: כל האמצעים והמבצעים שעושים הם רק כלי כדי לעזור לילדים להתנהג טוב. ולכן, אם רואים שאמצעי מסוים לא מסתדר ונכשל, אסור להשתמש עם האמצעי לכוון הפוך, כדי לפגוע ולהעניש את הילדים, רק צריכים לחפש אמצעי אחר שכן יעזור לילדים להתנהג טוב.

כמו שאנחנו מבינים שיש כלים שונים לדפק מסמרים; ברגיל משתמשים עם פטיש פשוט, אבל אם זה לא עובד בסוג מסוים של חומר צריכים להשתמש עם יורה מסמרים אלקטרוני שיורה מסמרים בחזק גדול. ואם אפלו זה אינו עובד, חייבים לחפש דרך שלישית. אותו דבר עם האמצעים שמשתמשים בהם בחנוכה: במקרה שאמצעי אחד לא מסתדר, חייבים לעזוב את האמצעי הזה, ולחפש מהלך שני שאולי הוא כן יעבד.

הילד לא חצפן

זו הרגשה מאוד קשה וכאובה למחנכים כשהם מסדרים מבצע בכתה כדי לבנות אצל הילדים חשק להיות טובים, ובפעל בא ילד אחד ומפרק את זה. לדגמא: אומרים לילדים: "מי שיתנהג יפה, יוכל לבוא לטיול", וילד אחד נענה בשקט לשכנים שלו: "אני יודע שממילא כלם יבואו לטיול..." ובזה הוא סותר את כל ההצלחה של המבצע. עם כל זאת, צריכים לדעת להתחזק ולהמשיך הלאה עם סדר היום, ולהמציא תכנית חדשה איך להחדיר בילדים חשק להיות טובים.

אסור להסתפל על ילד שסתר את המבצע כחצפן או כפושע, כי זו בכלל לא חצפה. הילד פשוט פקח, חכם וחרירי, והוא הבין את האמת שהטיול יתקיים בכל מקרה.

מלמד ספר לי ספור יפה שגרה לו עם ילד בן תשע. הילד לא התנהג כמו שצריך, אמר לו המלמד: "אם לא תתנהג בדרך ארץ, אני אהיה מכרח לקרא לאבא שלך!" נענה הילד: "ימה יקרה אז?" "המלמד כמעט אבד עשתונות והתחיל לצעק על הילד: "אתה חצפן!" אבל מיד הוא תפס את עצמו: 'מי אומר שהוא חצפן? אולי הוא פשוט פקח,

חכם וחרירי'. והוא ענה לו עם שכל: "חייבים ממילא לציית, אפלו אם לא יקרה כלום; הקדוש ברוך הוא צוה שצריכים להתנהג בדרך ארץ".

כל הילדים יקבלו פרטיסים

אם אומרים לילדים: "מי שיתפלל יפה, יקבל פרטיס במבצע", ובשטח רואים שילד אחד ממשיך לא להתפלל, אסור להפנס לריב עם הילד, שכל יום בתפלה יקבלו כל הילדים פרטיסים חוץ מהילד הזה.

למה לשרט את הילד בכל יום ויום?! למה לגרם שהילד יזכר כל החיים שלו שהוא ילד רע, וההוכחה לכך היא שכל הכתה קבלו פרטיסים חוץ ממנו?!

אם האמצעי הזה לא עובד אצל הילד הזה, זה לא גורם לו שיתפלל יותר טוב, אז לא! שכן יתנו לו את הפרטיס, ויחשבו על רעיון אחר איך לגרם לו שיתפלל.

אמצעים חד פעמיים

לפעמים יש צורך לתת סטיירה לילד או להוציא אותו מהכתה, אבל חייבים לדעת שפעולות כאלו צריכות להיות רק משהו חריג וחד פעמי, זה דומה לאנשי 'הצלה' שיכולים לתת למישהו שהתעלף סתירה, כדי להעיר אותו ולהחזיר אותו להכרה.

אותו דבר פְּשׁוּרֵצִים לקנות ממתקים לילדים; צריכים לדעת שיש שני סוגי ממתקים: יש ממתקים פשוטים, לדגמא עוגיות וחטיפים, והסוג השני יש ממתקים מאוד מתוקים ולא בריאים. ולכן צריכים לשאל את המנהל או את המנהלת איזה סוג ממתקים מתאים לקנות לילדים.

זה לא נכון מה שמחנכים מסכימים טוענים, שהיות שהם משתמשים עם הכסף הפרטי שלהם כדי לתגמל את הילדים הם יכולים לקנות מה שהם רוצים; כי כל דבר שרוצים לעשות במוסד שיוצא מסדר היום הרגיל, צריכים לזה רשות מפורשת מראש.

פעם היה לנו מלמד בתלמוד תורה שלנו היכל הקדש, שהוא לקח את הילדים לחנות משחקים ונתן להם סכומים גדולים שיקנו בהם; הוא נתן להם לבחור לבד מתנות. אמרתי לו אז, שהוא היה יכול לעשות את זה רק כי הוא לא שאל מראש את המנהל; כי אם הוא היה שואל את המנהל האם מתר לו לעשות את זה, בטוח שהמנהל היה עונה לו "לא".

ספורי צדיקים נשואים חקוקים באדם

ספרו לילדים בכל יום ספורי צדיקים. רבנו ז"ל אמר לנו מפרשות (שיחות הר"ו, סימן קלח), שהעקר מה שמשך אותו לרצות להיות צדיק, על ידי שהוא שמע הרבה ספורים של צדיקים. רבנו גדל בבית של הסבא שלו, הבעל שם טוב הקדוש זכותו יגן עלינו, שכל הצדיקים היו באים לשם; כלם היו באים למעזיבוז לציון של הבעל שם טוב והם היו מתארחים שם. ושם הוא שמע הרבה מאוד ספורים, וזה עורר אותו שהוא גם רצה להיות צדיק.

להגיע מאחר, כדי שיוכלו לצאת מהכיתה... בפרט בימי הקיץ כשהילדים אוהבים להסתובב מחוץ לבנין המוסד, לשחק עם עצים וחול ולבנות בקתות; או שיוכלו לעזר לשרת לסחב ארגזים למשאית שלו, כמו שזכר למעלה שכל מי שעובד במוסד רשאי לקחת ילדים שהוציאו אותם מהכיתה, ולתת להם עבודה.

אפלו אם ילד מגיע ברבע שעה האחרונה של סדר הלמוד, הוא יכול הרי באותן כמה דקות לשמע הלכה נחוצה או ספור שילווה אותו לכל החיים; ולכן חבל שיפספס את זה רק בגלל שהוא הגיע מאחר.

לצאת לטייל עם הילדים

בימים שחם בחוץ, כדאי למחנכים להוציא את הילדים לטייל ברחוב (כמובן רק אם הרחובות נקיים). צריכים כבר לפני זה לגרות אותם ולהגיד להם: "אם ילמדו בהתמדה, יצאו לטייל".

בחדש ניסן אפשר לעשות טיול שהולכים לעצים ואומרים 'ברכת אילנות'.

מחנה חכם גם יכין קרחונים לחלק לילדים באמצע הטיול.

לשוחח על כל דבר עם ההנהלה

מחנכים צריכים לדעת: לפני שרוצים לעשות משהו במוסד שיוצא מסדר היום הרגיל, לדגמא אם רוצים ללכת לטייל עם הילדים, או אם רוצים לתגמל את הילדים במתנות יקרות, צריכים על זה מראש רשות מפורשת מהמנהל או מהמנהלת.

זה דבר לא בריא לחלק לילדים מתנות יקרות או משלוחי מנות מפארים. הכי הרבה שאפשר לתת לילד זה משהו שעולה כמה פרוטות, כמו איגלו וכדומה.

אם רואים שהדרך אינה עובדת על הילד וזה לא גורם לו שיתנהג יותר טוב, צריכים לעזב את האמצעי הזה. אסור להרביץ כל הזמן לילדים או לשלח אותם הביתה.

למה שילד ישאר כל החיים שלו עם זכרונות מהסטירות שהוא קבל מהמחנכים שלו? למה שילד ישב בחוץ במשך זמן שלם, ואחר כך שיזכר כל החיים שלו איך שזרקו אותו כמו כדור!?

אצלנו במוסדות היכל הקדש, אני מזוהר את כל העובדים במוסדות, 'מחטב עציף עד שאב מימיה' - החל מהמלמדים ומורות, עד לעובדי המשרד והאחראי על ההסעות: אם מישהו רואה שילד זרוק מחוץ לכיתה, שיגשו לילד ויקחו אותו אליהם, וכל הקודם זוכה; אסור לאפשר שילד יתגולל בבנין של המוסדות.

צריכים לקחת את הילד ולתת לו משהו לעזר או לתת לו משהו להתעסק איתו, כדי שהילד לא ירגיש את עצמו משפל ודפוק. צריכים לדעת, שלא בכל פעם שילד לא יכול להסתדר עם המחנה שלו, פרושו שהילד הוא זה שלא צודק.

לא להוציא מהכיתה אם ילד מאחר

אם ילד מגיע מאחר לכיתה, אסור להוציא אותו מהכיתה. אפלו אם יש תקנה במוסד הזה שאסור להגיע מאחר, זו העבודה של המנהל או המנהלת לקיים את התקנה הזאת ולנקט בצעדים הדרושים; אבל המלמד או המורה צריכים לקבל את הילד עם חיוך ולהרשות לו שישתתף בשעור ממתי שהוא בא והלאה.

אם הילדים יראו שעל הגעה מאחרת מוציאים מהכיתה, כל הילדים יחקו את זה וגם יתחילו

מפחדים מהחג, שהשמחה שלהם תהיה מעל ומעבר ותעבר את כל הגבולות!

שהילדים ישארו עם טעם טוב משנות החנוכה

מחנכים צריכים לדאג שישאר לילדים למשך כל החיים שלהם נוסטלגיה לשנות הילדות שלהם; שיתגעגעו לארבעת הקירות של הכיתה שהם ישבו בה עם המחנך שלהם, ולא חס ושלום להפך.

אפשר לשמע מאברכים איך שהם מדברים עם שנאה ממלמדים מסוימים שהציקו להם בילדותם; כבר יצא לי לשמע מאברכים שהם מספרים שהמלמדים שלהם הציקו להם וכשהם שמעו שהמלמד ההוא נפטר בתאונה, הם ממש הרגישו שמחה בלב והם שואלים את עצמם: 'איך זה יכול להיות שישמח כשהיודי מת במיתה משנה?!' התשובה היא, כשייש לילדים מלמד שמציק להם, זה הורג להם את הנפש לכל החיים; מי שלא עבר את זה בעצמו, לא יכול להבין את זה.

באו לא נשפח למה לקחנו משנה במוסד. אף מחנך לא בא הרי לעבודה עם הילדים רק כדי לקבל את המשכורת שלו, כי אם חושבים רק על הכסף, יש מספיק עבודות שמשלמים שם הרבה יותר יפה. מחנך הרי בא לעבד במוסד כי הוא רוצה שהילדים יקחו אתם לכל החיים את מה שהוא לומד אתם, ושהם יאהבו את הקדוש ברונך הוא ואת המצוות שלו. ולכן חייבים לדאג שהילדים ישארו עם טעם טוב משנות הילדות שלהם.

אשרי המחנכים שמתמסרים את עצמם עם כל הלב והמוח לילדים. הם יזכו לכל טוב בעולם הזה ובעולם הבא.

לליל הסדר, וללמד את הסימנים של 'קדש' ו'רחץ' וכו', ואת ה'מה נשתנה'.

להכניס בילדים שמחה לעשות מצוות

מחנכים יקרים, תכניסו בילדים 'אמונה', שאפשר לדבר אל הקדוש ברונך הוא; 'שמחה במצוות', להראות לילדים את היפי של חג הפסח, ותחדירו בהם אהבה למצוות הקדושות; ותפרגנו חיוך ומלה טובה לכל ילד.

מזמן לי לדבר עם בחורים ואברכים, ואני שומע שהרבה אומרים שכשהם רק שומעים את המלה 'פסח' מיד עולה להם הדם לראש; זה מרגיז אותם ומותח אותם. זה הרי לא בא מאלי; מישהו בודאי גרם את זה.

לא מחפשים כאן להאשים מישהו; יכול להיות שזה בא מהסמך מ"ם, שמחפש להכניס מרירות ומתח בחג אצל האנשים. הרי רואים כמה מתחים מיתרים יש בפסח - בשונה מכל השנה. לדגמא: מקבל אצל כל אחד במח ש"בפסח אין מה לאכל", אבל פתאום רואים אחרי פסח שיש סדנאות ללמד איך להוריד מהמשקל שהעלו בפסח...

כמו כן קונים אנשים לעצמם כלים חד פעמי ללא הגבלה, למה? כי מפחדים 'אולי באמצע החג יאזלו הכלים'... רואים מזה ברור שכל הדבר זה רק מלחמה של הסמך מ"ם לעשות מתח ופחד לאנשים מהחג, כשבאמת אין שום סבה להיות במתח.

ולכן מנחת משימה על המחנכים לשמח את הילדים ולהכניס בהם שמחה לעשות מצוות, שהילדים יצפו ממש מתי כבר יבוא החג ומתי כבר יעשו את המצוות הקדושות. במקום שהילדים יהיו מתוחים או

אפשר לגרות את הילדים, שאם ילמדו בהתמדה ויתפללו יפה - יספרו להם ספורים יפים.

פעם פגשתי יהודי שבהיותו ילד הוא למד במוסד חסידי, אבל לדאבונו היתה לו תקופה שהוא עזב את הכל; אחר כך הוא חזר ברונך השם. והוא ספר לי שהוא היה ילד קשה מאוד, והמלמדים לא יכלו להסתדר אתו; הם היו צובטים אותו ובוועטים בו. המלמד היה שולח אותו לסגן מנהל, והסגן מנהל שלח אותו הלאה למנהל; וכך זרקו אותו מפה לשם ושרבו לו את הנפש. אבל הוא הוסיף: "דבר אחד טוב שאני זוכר מכל השנים שלי בתלמוד תורה: את ספורי הצדיקים; זה לא יוצא לי מהראש, ורק הודות לכך חזרתי ליהדות".

רואים מכאן כמה חשוב לספר לילדים ספורי צדיקים, כי זה נכנס לתוך הלבבות שלהם ונשאר חקוק לכל החיים.

העבודה של המחנכים לפני פסח

אנו אוהזים עכשו לפני החג הקדוש פסח. מחנכים צריכים לדעת שזהו הזמן הכי חשוב של השנה.

קדם כל, כי כל בתי ישראל הפוכים עכשו; ההורים עסוקים להוציא מהבית את החמץ ולהכניס את החג, והרבה מאד פעמים זה על חשבון הילדים. ולכן מצפים הילדים מאוד על הפמה שעות שהם נמצאים בתלמוד תורה או בבית החנוכה, בתקנה לקבל חיוך, לטיפה, ומלה טובה מהמלמד או מהמורה - דברים שהם לא מקבלים בימים אלו בביתם.

שנית, כל התורה מסתובבת הרי סביב הענין הזה של זכר ליציאת מצרים, ולכן צריכים עכשו לספר לילדים את כל ההשתלשלות של יציאת מצרים, להכין אותם

האם לתת סתם שם שאוהבים?

שאלה:

לכבוד ראש הישיבה שליט"א,

תודה השם שזכיתי לקבל בפעם הששית פקדון מהשם יתברך, בן יקר ומאיר, ברוך השם. זה הגיע יחד עם הרבה תפילות, עם הרבה סיפורי תפילה. תודה ראש הישיבה שליט"א על הלמודים והעצות, על החיים המתוקים, שאנחנו מקבלים מהשיעורים ומהמכתבים.

רציתי לשאול האם אפשר לתת לתינוק סתם שם שהאמא אוהבת, או שצריכים לקרא על שם צדיק או סבא?

יירש כח

תשובה:

בעזרת ה' יתברך - יום ה' פרשת מקץ, כ"ח כסליו, ד' דחנוכה, שנת ה'תשפ"ו

לכבוד ... גרו יאיר

קבלתי את מכתבך.

מזל טוב להלדת הבן, יעזר השם יתברך שתעשה את הברית בעתה ותגדל אותו לתורה ולחפה ולמעשים טובים.

תן שם אחר צדיק או אחר סבא שהיה יהודי כשר, אל תתן סתם שם, כי כשקוראים על שם צדיק או על שם סבא שעבדו את השם - זה יעזר לילד. כפי שהצדיק הקדוש רבי ר' אלימלך מליזענסק זכותו יגן עלינו אומר (ספר נעם אלימלך, פרשת במדבר), שם של צדיק מועיל - שיהיה גם בן צדיק, מחמת שנתע

ורר האור של הצדיק שהוא בעולם העליון.

כל שם אפשר לעשות שזה ישמע במתיקות ונעימות, אפשר לקרא לילד באפן שהאמא תאהב את השם; כשתדבר יפה אל האשה אתה תוכל לשכנע אותה בן לתת שמות לילדים על שם צדיקים, או על שם סבים וסבתות שמסרו את נפשם להקים דורות יפים וכשרים, וזה ישפיע על הילדים שיהיו צדיקים.

השם יעזר שתצליח בכל הענינים.

חנוכה שמח.

...

(קונטרס עצתו אמונה פרשת ויגש, שנת

תשפ"ו)

להעניש ילד שלא יתנו לו אוכל להפסקה?

שאלה:

לכבוד ראש הישיבה שליט"א,

אם ילד מקשקש על מצעים עם לורך, ואני רוצה להעניש אותו שלא אביא לו אוכל להפסקה למחר, אני רוצה לשאול האם נכון להעניש ילד שקשקש על המצעים בזה שלא נותנים לו אוכל להפסקה?

יירש כח

תשובה:

בעזרת ה' יתברך - יום ה' פרשת משפטים, כ"ה שבט, שנת ה'תשפ"ו

עדיף להוציא מהבית את הילדים או לשים אותם במקום שהילדים לא יכולים לקחת את זה, שהם לא יגיעו לכתב על המצעים ועל קירות וכו'.

לקחת את האוכל של ההפסקה זה לא משהו שאפשר להעניש, כמו שאי אפשר לקחת את ארוחת הבוקר ואת ארוחת הערב; צריכים ללמד את הילדים שעל קירות ועל מצעים לא כותבים, צריכים ללמד אותם לכתב על נייר, וכמובן שזה לא הולך בלהגיד פעם אחת, את זה אומרים פעם ועוד פעם ופעם שלישית, וכן הלאה.

העקר הורים צריכים להתפלל על הילדים שיגדלו כשרים וקדושים. מוהרא"ש מספר, יהודי הגיע אל החפץ חיים זכותו יגן עלינו ובקש ברכה לילדים טובים, החפץ חיים לקח תהלים שהיה נפוח מדמעות, הוא הראה את זה ליהודי ואמר: "זה התהלים של אמי עליה השלום, בו היא הייתה בוכה כל יום שיהיו לה ילדים טובים, כן זוכים לילדים טובים"; לכן תבקשו הרבה מהשם יתברך שתזכו לילדים כשרים, ילדים בריאים וילדים שיאירו את העולם.

השם יעזר שתצליחו בכל הענינים.

...

(קונטרס עצתו אמונה פרשת תרומה, שנת

תשפ"ו)

לקבלת הגליון מדי שבוע יש לשלוח אימייל ל: chinuchgilyon@gmail.com

קול ברסלב

קוואל פון אמונה (נשים)
שיעורים; סיפורי תפילה; מתכונים; ועוד
079-704-0069

ארצות הברית 212-444-9169 / אנגליה 03303502363 / ארגנטינה 438-320-9090

...

קול ברסלב

שיעורים; חינוך יומי; ניגונים; סיפורי תפילה ועוד
079-704-0066

ארצות הברית 212-444-9191 / אנגליה 03303502361 / קנדה 4383008080 / בלגיה 3235003461 / ארגנטינה 11552354370

מייל חינוך יומי chizikyomi@gmail.com